

det lykkes at have Almueskolen til dens rette frie, hæderlige Stilling, saa at dens Benyttelse almindeligt bliver betragtet som et stort Gode og Udelukkelsen deraf som en Skam, desto virksomere vil dette Tvangsmiddel vise sig at være. Paa et senere Stadium vil en Forlængelse af Skoletiden, idet de vedkommende Børn ikke stedes til at underkaste sig Afgangsprøven, ogsaa vise sig som et virksomt Tvangsmiddel.

At Multeringen saaledes hæves som et Tvangsmiddel til Skolens Benyttelse, staaer ikke i Strid med den derefter følgende Bestemmelse, at Multering skal anvendes for usforsvarlig Udeblivelse fra Examen; thi her kan den anvendes uden Skade og vil neppe endnu kunne undværes. Naar al Tvang til Skolens Benyttelse er hævet, vil det forøvrigt være en Selvfølge, at de hjemmeunderviste Børn, som ved en saadan Prøve maatte besluttes at være forsømte, dog ikke ville kunne undergives Skoletvang. Man maa og man kan vist ogsaa godt, indtil den Tid kommer, at de skulle underkaste sig Afgangsprøven, notes med den Tvang, som ligger deri, at de skulle fremstille sig ved den aarlige Skoleexamen og der, forsaavidt de ikke maatte være tilbørligt underviste, udsætte sig for den Skam at staae tilbage for Skolens Børn. Jo mere Skolen vinder almindelig Anerkjendelse og Paassjønelse, desto virksomere bliver en saadan offentlig Prostitution med den fornødne Tilrettevisning for Forældrenes eller Børnenes Forsømmelighed, og desto sjældnere vil den blive.

Det vil i Almindelighed blive indrømmet, at Confirmationen ikke længere bør være

fnyttet til Udskrivning af Skolen; den har længe nok været misbrugt til Dynaaelse af Skolens Formaal. §. 4 i mit Forslag bestemmer derfor, at Skoletiden, uden Hensyn til Confirmationen, afsluttes med en Afgangsprøve, der aabner Adgang til borgerlige og politiske Rettigheder, og at ogsaa de Børn, som ere underviste udenfor Skolen, skulle underkaste sig denne Prøve. Der kunde synes at være Grund til at fritage de Børn, som have foresat sig et høiere Dannelsesmaal, ligesom de skulle være fritagne for at møde ved den aarlige Skoleexamen; men det vil vistnok have en god Virkning, at denne Afgangsprøve bliver aldeles almindelig. Jo mere man vil lære at paassjønne de borgerlige og politiske Rettigheder, og jo høiere Skolen vil have sig i den almindelige Bevidsthed, desto større Betydning vil en saadan Prøve faae; men ialtfald vil den, naar Ingen kan unddrage sig den, gjøre sin Virkning, saa at Ingen indtræder i den vorne Alder, uden at have tilegnet sig et vist Maal af Kundskaber og Dplysning, skøndt der er indrømmet den størst mulige Frihed med Hensyn til Maaden, hvorpaa Dannelsen og Dplysningen erhverves.

Den samme § indeholder en Tilladelse for de opvakte, flittige og dygtige Børn til at underkaste sig Afgangsprøven i en tidligere Alder, en Tilladelse, som vistnok vil virke særdeles oplivende og ansporende, ligesom den vil medvirke til at formindste Skolens Børnental. Misbrug af denne Tilladelse er forebygget ved den Bestemmelse, at saadanne yngre Examinander skulle opnaae en Hovedcharacter af 1ste Grad.